

Свобода людини - вихідне поняття у проблемі прав людини і громадянина. Розрізняють природні права людини, тобто пов'язані з самим її існуванням і розвитком, і набуті, які в основному характеризують соціально-політичний статус людини і громадянина (інститут громадянства, право на участь у вирішенні державних справ і т.д.). Звичайно, при відсутності у людини свободи вона не може володіти і реально користуватися своїми правами. Саме свобода створює умови для реального набуття прав та їх реалізації, з іншого боку, права людини закріплюють і конкретизують можливість діяти в межах, встановлених її правовим статусом.

Правовий статус людини – юридично закріплене становище людини в суспільстві, відповідно до якого фізична особа як суб'єкт права вступає у правовідносини координує свою діяльність і поведінку в суспільстві.

Ознаками правового статусу є такі:

- 1) Залежить від сутності соціального ладу, в умовах якого він складається і функціонує; зазнає впливу безлічі чинників, основними з яких є праця і власність як основа формування громадського суспільства;
- 2) Виступає як юридична міра соціальної свободи суб'єкта права;
- 3) Установлюється спеціально уповноваженими органами держави, його зміст змінюється з волі законодавця, а не окремих суб'єктів права;
- 4) Відображається у правових нормах і принципах, формально закріплених у приписах нормативно-правових актів, нормативно-правових договорів та в інших джерелах (формах) права;
- 5) Має визначену структуру, ядро якої становлять суб'єктивні права, законні інтереси, обов'язки, що є однаковими для всіх його носіїв одного виду;
- 6) Встановлює межі, за які не повинні виходити діяльність і поведінка людини в суспільстві.

Правовий статус людини ґрунтується на сучасному вченні про свободу, в основі якого лежать ціннісні ідеї: 1) усі люди вільні від народження, і ніхто не має права відчужувати їх природні права. Забезпечення реалізації, охорони і захисту цих прав – головний обов'язок держави; 2) свобода особи полягає у можливості робити все, що не завдає шкоди іншій особі; 3) межі свободи можуть бути визначені законом, який відповідає праву (природженим правам людини), а право є мірою свободи, достатньою для повного самовираження людини; 4) обмеження прав можливе винятково з метою сприяння досягненню загального добробуту в демократичному суспільстві та перешкоджання усяким спробам особи використовувати надану їй свободу на шкоду суспільству, державі, співгромадянам. Суспільство, забезпечуючи свободу особи, не може допускати анархії, беззаконня, обмеження прав і законних інтересів інших громадян, свавілля держави. Ці ідеї є витоками і осердям принципу верховенства права.

Історія Конституції України, що з самого початку вбирає всю скарбницю світової політико-правової думки, загально визнані і перевірені міжнародні стандарти демократичного конституціоналізму та базується на власному національному ґрунті, охоплює довготривалий тисячолітній процес зародження, визрівання і розвитку вітчизняного конституціоналізму як теорії й практики.

Список використаних джерел:

1. Вклад профессора В.В. Копейчикова в создание Конституции Украины 1996 года. О.Капичон / LEGEA SI VIATA ("Закон и жизнь")/ 2015, - №5/4, С.31-35.

Студент 1-го курсу ННІ№2 НАВС

Шокур Маргарита Андріївна
ПРАВОВИЙ ІДЕАЛІЗМ

В даний час проблеми правого ідеалізму особливо породжені сучасними умовами, сферою наявних на сьогоднішній день досліджень, повністю не охоплені. Здебільшого це дослідження має фрагментний характер, без комплексного системного підходу і вивчення

конкретних форм прояву даних феноменів.

Правовий ідеалізм – один із проявів деформації правосвідомості, що характеризується таким станом правосвідомості громадян, зокрема посадових осіб державного апарату, при якому відбувається переоцінка реальних можливостей форм права впливати на суспільні відносини. Він характеризує ідеї абсолютно чи відносно зумовленого (Богом, розумом, природою речей чи людини), імпліцитного, передпозитивного, допозитивного та надпозитивного права, що протиставляється позитивному закону як експліцитного, зовнішнього, штучному.

У широкому значенні правовий ідеалізм є одним з філософсько-правових підходів до онтологічного, гносеологічного, аксіологічного, деонтологічного та праксіологічного обґрунтування природи, форм вияву і призначення права в суспільстві та державі. Він виявляється у філософсько-правовій проблематиці, зокрема: при визначенні природи права, співвідношення природного і позитивного права, взаємозв'язку права і держави, права і моралі, пріоритету прав людини, сутності правосвідомості тощо. Він може визначатись і як критика різноманітних матеріалістичних підходів до праворозуміння, зберігаючи при цьому свою внутрішню діалектичність, що стає можливим завдяки конкуренції різноманітних течій всередині самого ідеалізму. [1, с. 656]

Розглядаючи зв'язок правового ідеалізму та праворозуміння, необхідно зазначити, що в даному контексті, праворозуміння розглядається саме як наукова категорія, що відображає процес та результат цілеспрямованої розумової діяльності людини, який включає в себе пізнання права, його сприйняття, оцінку та відношення до нього як до комплексного соціального явища. [2, с.13] Тобто праворозуміння складається з таких елементів як:

- 1) пізнання права;
- 2) сприйняття права;
- 3) оцінка права;
- 4) відношення до права як до «комплексного соціального явища».

Таким чином, можна припустити, що формування правового ідеалізму починається вже на стадії сприйняття права, коли людина аналізує його «пропускаючи» крізь себе, а завершується на стадії його оцінки, тобто, на етапі визначення відношення людини до права формується таке ставлення до права, що засноване на його переоцінці.

В основі правового ідеалізму лежить особливий вид ставлення до цінності права. Це ставлення не можна назвати негативним, навпаки, воно спрямоване саме до правових цінностей та користі права. Однак, таке відношення будується на перебільшенні та власному розумінні аксіології права і свого місця у процесі досягнення цілей та завдань правового регулювання. Ця ситуація призводить до того, що у суб'єкта, в якого переважає така позиція, формується власна шкала цінностей, які не відповідають правовим.

Прикладом правової ідеології як засобу правового усвідомлення дійсності може слугувати гегелівська філософія права, природно-правова, позитивістська, марксистська доктрини держави і права, деякі сучасні концепції праворозуміння. Крім цього, сфера найбільш поширеного застосування правової ідеології – не індивідуальні та стихійно-масові відносини людей, що характерно для правової психології, а спрямування на вираження інтересів, потреб оформлених, інституціоналізованих соціальних товариств: політичних партій, громадських рухів, держави, міждержавних об'єднань.

Дійсно, за певних умов така ситуація можлива, оскільки в основі правового ідеалізму лежать правові цінності (хоча й гіпертрофовані) та правові ідеали (хоча відірвані від реальності життя). Необхідно додати, що соціальне призначення права полягає у закріпленні необхідних, важливих відносин, викоріненні негативних явищ у житті суспільства і створенні умов для сприятливого розвитку нових, прогресивніших видів суспільних відносин. Тобто регулювання та охорона суспільних відносин юридичними засобами є основним призначенням права, а тому не можна покладати на нього завищені, необґрунтовані сподівання. Слід розуміти, що це не всемогутній, чарівний еліксир, а реальний інструмент регулювання суспільних відносин, необхідність якого зумовлена самим соціумом. Наївно вимагати від права більшого, ніж воно може дати насправді, йому необхідно відводити ті місце

і роль, які об'єктивно впливають із можливостей даного інституту. Не слід підносити право у абсолют, оскільки гіперболізовані, невиправдані очікування можуть лише скомпрометувати його.[1, с.712] Цінність права є беззаперечною, однак лише реальне та об'єктивне усвідомлення його можливостей допоможе уникнути правового ідеалізму.

Однак, необхідно підкреслити, що шлях до розбудови демократичної, правової держави, з верховенством права та закону, позитивних соціальних перетворень, прийняття нових цінностей європейського рівня повинен пролягати не через деформовані форми праворозуміння та правосвідомості, а через дієві, поступові соціальні зміни, глибинні реформи та підвищення соціальних стандартів життя.

Список використаних джерел:

1. Юридична енциклопедія: у 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко та ін.] – К.: «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 1998 – 2004
2. Оль П.А. Правопонимание: от плюрализма к двуединству: [монография] – Изд. Р. Асланова «Юрид. Центр Пресс», 2005

Аспірант докторантури та аспірантури НАВС

Шурашкевич Василь Миколайович

ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНОГО ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Одним з найбільш латентних та таких, що важко виявляються та підлягають розслідування злочинів проти власності є умисне пошкодження об'єктів електроенергетики. За останні роки на території України вчинено цілу низку таких злочинів, які відносяться до категорії резонансних. Викрадення та збут металевих конструкцій та інших частин об'єктів електроенергетики стало своєрідним джерелом матеріального збагачення. Зловмисники шукають електроопори в малолюдних місцях і знімають металеві конструкції. Такі дії призводять до знеструмлення населених пунктів і створюють серйозні загрози функціонуванню систем життєзабезпечення населення, а проведення відновлювальних робіт для держави обходиться у значні кошти.

Провадження цієї категорії є складними з точки зору організації та проведення розслідування. Це зумовлено, зокрема, наступними факторами:

1. Складність встановлення точного часу вчинення злочину. Дані про пошкодження об'єктів електроенергетики здебільшого надходять від спеціалізованих підприємств лише під час планового або позачергового обходів, у зв'язку з цим ускладнена можливість швидкого реагування на факти таких злочинів.

2. Надходження повідомлень про вчинення злочинів через певний (іноді досить тривалий) час, призводить до того, що огляд місця події слідчими проводиться значно пізніше, вже під час проведення відновлювальних робіт, що, в свою чергу, унеможливує виявлення та вилучення речових доказів.

3. Самостійне документування працівниками, які обслуговують об'єкти електроенергетики, фактів протиправних дій (зі складанням актів) з терміновим, викликаним виробничою необхідністю, усуненням виявлених пошкоджень, що у подальшому ускладнює одержання необхідної доказової інформації про подію злочину.

4. Кримінальні правопорушення цієї категорії вчиняються переважно за межами населених пунктів або на їх окраїнах, у полі, на території сільськогосподарських угідь, що унеможливує пошук свідків учиненого злочину.

5. Розміщення об'єктів електроенергетики на території приватних земельних ділянок. Доступ до такого об'єкта з метою проведення його огляду можливий лише в разі наявності відповідної ухвали суду.

Крім того, розслідування кримінальних проваджень (справ), пов'язаних із пошкодженням об'єктів електроенергетики, має низку особливостей, які стосуються організації, проведення й фіксації результатів огляду місця вчинення кримінального правопорушення; отримання в юридичної особи, якій належать пошкоджені об'єкти